

CEM III voor betonverhardingen

Werner Remarque
CEMEX

Keuze van Cement

De Europese cementnorm EN 197-1 kent 27 cementtypes. In Nederland zijn volgens NEN 8005 (Nederlandse invulling van de EN 206) daarvan 5 cementtypes zonder meer toegelaten

– CEM I	portlandcement
– CEM II/A-S en CEM II/B-S	portlandslakcement
– CEM II/A-V en CEM II/B-V	portlandvliegascement
– CEM II/A-T en CEM II/B-T	portlandleisteencement
– CEM III/A en CEM III/B	hoogovencement

Keuze van Cement

- Meest gebruikte/toegepaste cement voor betonwegen in Nederland is portlandvliegascement, vaak vastgelegd door de opdrachtgever (CEM I of CEM II/B-V)
- Het aandeel van CEM III in de totale Nederlandse betonproductie is groter dan 50 %. In de betonmortel rond 75 %
- In wegenbouwprojecten wordt CEM III bijna niet toegepast

CEM III voor betonverhardingen?

Er zijn drie redenen in Nederland om CEM III niet in betonverhardingen toe te passen

1. Kan niet: in de bestek staat een CEM I of een CEM II/B-V
2. Die zou niet duurzaam zijn
3. Er is geen ervaring met CEM III in de wegenbouw/bij betonverhardingen

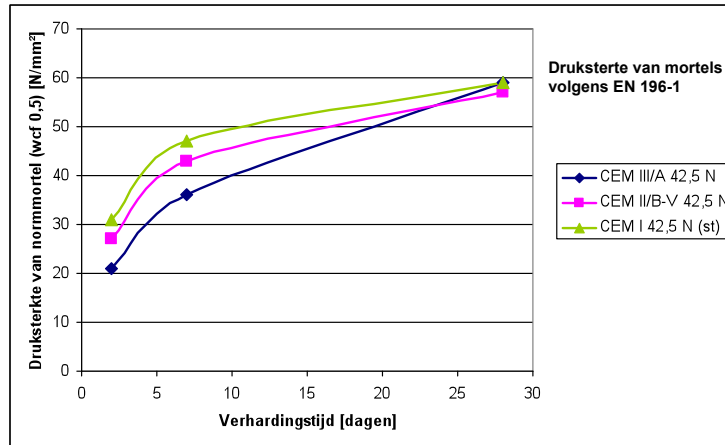
RAW teksten

HOOFDCODE	DEFICODE	TEKSTEN	EEN-HEID
31.31.11	1 2 3 4 5 6	Betonspecie voor steenslagbeton: Milieuklasse: *** Consistentieklasse ter keuze van de aannemer Maximum korrelafmeting D(max): #(1) Sterkteklasse van het verharde beton, gemeten aan uit de verharding geboorde cilinders: CC *** (sterkteklasse volgens 4.2.2 van NEN-EN 12377-2) Cementtype volgens 5.2.2 van NEN 8005, ter keuze van de aannemer #(3) Eventueel toevoegen van	m3

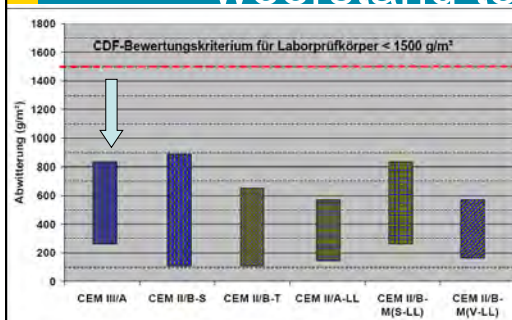
Duurzaamheid van Beton

- Sterkte
- Weerstand tegen vorst en dooizouten (afschilfering)
- Dichtheid van de cementsteen (bij doorgaand gewapend beton, wapeningscorrosie)

Duurzaamheid van Beton/1 Druksterkte

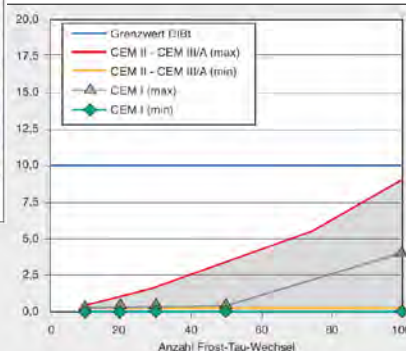

Duurzaamheid van Beton/2 weerstand tegen vorst

CEN TS 12390-9, CDF
Beton met luchbelvormer

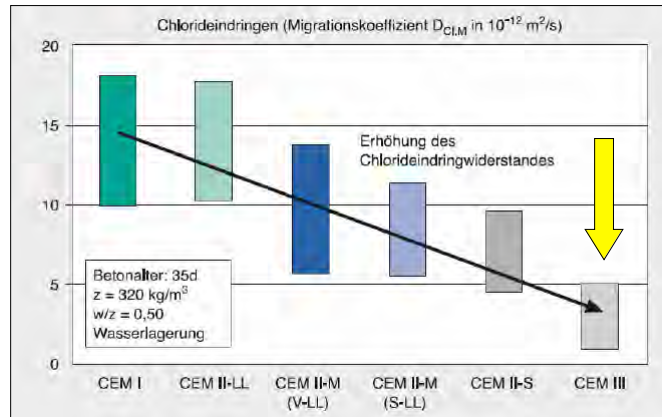
CEN TS 12390-9, Cube-Test

Bron: VDZ, CEM II en CEM III/A-Zemente im Betonbau

Duurzaamheid van Beton/3 chloride indringing

Bron: VDZ, CEM II en CEM III Cementen

Duurzaamheid van Beton

**Monumentale betonweg
nog lang niet versleten**

Bron: Betoninfra 41

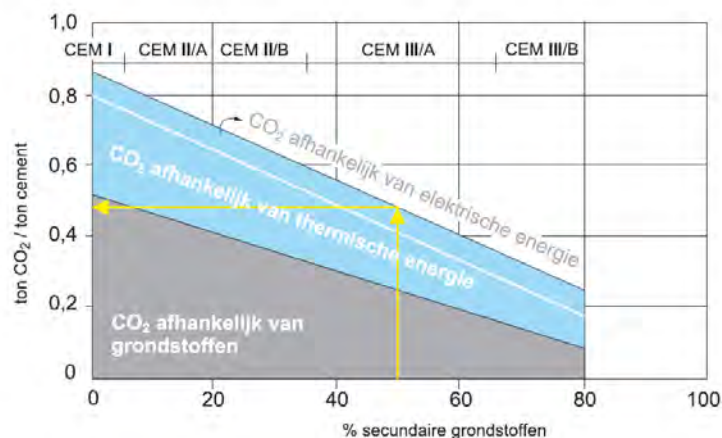

Milieuaspecten/1

- De productie van 1 ton Portlandcementklinker veroorzaakt rond 0,9 ton CO₂
- Voor Cementen met verdere hoofdbestanddelen zoals poederkoolvliegias of hoogovenslak is minder klinker nodig. Met de zelfde hoeveelheid klinker kan meer cement geproduceerd worden
- De efficiency van het energie en grondstofgebruik stijgt, de milieulast per ton cement daalt

Milieuaspecten/2

Bron: Betonwegen, Een doordachte en duurzame keuze, Febelcem

Eisen aan beton voor Wegenvbouw in Duitsland

- C30/37, XF 4 met luchtbelvormer
- CDF beproeving (CEN TS 12390-9):
massaverlies na 28 cycli < 1500 g/m²;
- Cement: meest CEM I, andere cementen
volgens ZTV Beton StB 07 met
toestemming van de opdrachtgever,
CEM III/A 42,5 N < 50 % hoogovenslak

Eisen aan beton voor Wegenvbouw in België

- Beton met luchtbelvormer (3 tot 6 % lucht)
- Sterkte afhankelijk van toepassing; 45 tot 60 N/
mm² na 90 dagen in het werk
- Cement: CEM I of CEM III met beperkt
alkaligehalte (LA) en een minimale
sterkteklasse van 42,5 N
- Massaverlies na vorst beproeving (ISO DIS
4846-2, 30 cycli) < 500, <1000 of <2000 g/m²
afhankelijk van de toepassing)

Betonverhardingen met CEM III/A

- BAB A 44, Dortmund-Kassel, 2002
- BAB A 40, Duisburg-Venlo, 2009
- CEMEX Cement, Dortmund, vervanging van asfalt rijbaan, 2008 en 2011
- Ronde in Nuth, 2009
- Parkeerplaatsen BAB A 30, Grimbergen, 2011
- CEM III/A 42,5 N-LA is standaard in België voor Betonverhardingen

beton
WEGENDAG

CEMEX

BAB A 44

Sterkteklasse		Deklaag	Onderbeton
		B 35 Hoge weerstand tegen vorst -dooizout aantasting	B 35 Hoge weerstand tegen vorst -dooizout aantasting
Cement Cementgehalte	kg/m ³	CEM III/A 42,5 N 340	CEM III/A 42,5 N 340
Water wcf	kg/m ³	146 0,43	146 0,43
Toeslagmateriaal	Zand 0/2a	kg/m ³	554
	Split 2/8	kg/m ³	301
	Split 8/16	kg/m ³	353
	Betongranulaat 8/16	kg/m ³	---
	Split 16/22	kg/m ³	686
Betongranulaat 16/32	kg/m ³	---	
Hulpstoffen		Plastificeerder en Luchtbelvormer	Luchtbelvormer

Betonverharding Thyssen/Cemex

Betonverharding Thyssen/Cemex

		2008	2011
Sterkteklasse		C30/37	C45/55
Bijzondere eigenschappen		Hoge weerstand tegen vorst- dooizout aantasting XF 4	
Cement	kg/m ³	CEM III/A 42,5 N	
Locatie		CHZ Dortmund	
Cementgehalte		360	450
Water	kg/m ³	160	165
wcf		0,44	0,38
Hulpstof		Luchtbelvormer	Plastificeerder

Resultaten

Eigenschap		BAB 44	CEMEX	Eisen	CEMEX
		Deklaag	12/2008		6/2011
Druksterkte		B 35	C 30/37		C 45/55
2 dagen	[N/mm ²]		13	-	33
7 dagen	[N/mm ²]	41	-	-	59
28 dagen	[N/mm ²]	53	45	> 44	70
CDF	[g/m ²]	<1500	<1500	<1500	< 1500
Microlucht	[%]	2,0	2,7	>1,5	-
Afstandfactor A ₃₀₀	[mm]	0,16	0,17	<0,24	-

Ervaring met CEM III in Nederland

Voorgespannen beton voor
vliegveldverhardingen, Luchthaven Schiphol
350 kg hoogovencement klasse B
wcf 0,42
plastificeerder

Bron: Betonwegennieuws 48, 1982

beton
WEGENDAG

CEMEX

Rotonde Nuth 2009

beton
WEGENDAG

CEMEX

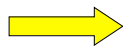
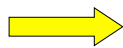
Rotonde Nuth

Sterkteklasse Bijzondere eigenschappen		C45/55 Hoge weerstand tegen vorst- dooizout- aantasting	
Beton		Rotonde	Referentie
Cement		CEM III/A 42,5 N	CEM II/B-V 42,5 N
Cementgehalte	kg/m ³	320	360
Vulstof	kg/m ³	50	-
wbf		0,43	0,43
Hulpstoffen		Plastificeerder	

Rotonde Nuth

		Beton toegepast in Rotonde	Referentie
Cement		CEM III/A 42,5 N	CEM II/B-V 42,5 N
Druksterkte			
2 dagen	[N/mm ²]	34	40
7 dagen		48	51
28 dagen		67	67

Conclusie

- Hoogovencement met een slakgehalte rond de 50 % [CEM III/A 42,5 N] is uitermate geschikt voor betonverhardingen
- De sterkteontwikkeling is minder snel maar de “eindsterkte” is vergelijkbaar met die van beton met CEM II/B-V 42,5 N
- De massaverlies na de vorst beproeving mede de CDF-Test is vergelijkbaar met die van beton op basis van CEM II/B-V

Conclusie

- Door het toepassen van een CEM III/A 42,5 N met rond 50 % hoogovenslak in plaats van een CEM I of zelfs CEM II/B-V kan de milieulast bij het aanleggen van een betonverharding verder gereduceerd worden (minder primaire grondstoffen en energie)
- De nabehandeling van een betonverharding met CEM III/A is cruciaal voor de kwaliteit en de duurzaamheid van de beton

